

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 471

van **LUDWIG VANDENHOVE**

datum: 17 februari 2021

aan **BEN WEYTS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

Dierproeven - Inzetten van rhesusapen in het kader van neurofysiologisch onderzoek

In Vlaanderen streven we hoge standaarden inzake dierenwelzijn na. Dit proberen we ook bij proefdieren.

In Vlaanderen worden iets meer dan honderd rhesusapen gebruikt voor neurofysiologisch onderzoek. Voor één van deze proeven moeten de primaten een 'delayed match to sample'-taak uitvoeren. Daarvoor worden de dieren urenlang vastgebonden in een stoel. Om de primaten te doen meewerken, wordt een techniek van vochtrestrictie gehanteerd. De dieren worden in een constante staat van uitdroging gehouden en krijgen als beloning bij het voltooien van een taak een beetje vloeistof. Zo wordt verzekerd dat ze meewerken. De dieren zijn daardoor gedurende 5 jaar constant uitgedroogd.

1. Is het voortdurend dorst laten hebben van proefdieren in strijd met de Europese en nationale wetgeving betreffende de bescherming van proefdieren? Waarom wel of niet? De Europese richtlijn 2010/63/EU en de Belgische wetgeving verplichten immers dat alle dieren steeds onbesmet drinkwater tot hun beschikking moeten hebben.
2. Werden er door de Inspectiedienst Dierenwelzijn opmerkingen gemaakt over dat soort motivatietechnieken?
 - a) Kunnen deze opmerkingen gedeeld worden?
 - b) Bij welke onderzoeksinstellingen werden deze opmerkingen gemaakt?
 - c) Wat werd er verder met deze opmerkingen gedaan? Leidde dat tot aanpassingen aan de motivatietechnieken?
3. De apen worden ook voor zeer lange tijd gefixeerd. De Proefdierencommissie is wettelijk belast met het verspreiden van beste praktijken.

Bestaan dergelijke goede praktijken voor neurocognitief onderzoek bij niet-humane primaten? Zo ja, door wie worden ze opgesteld en hoe worden ze verspreid?

BEN WEYTS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

ANTWOORD

op vraag nr. 471 van 17 februari 2021

van **LUDWIG VANDENHOVE**

1. Graag wil ik verduidelijken dat wanneer een techniek van vochtrestrictie wordt toegepast, voorzien wordt dat de dieren tijdens de proeven kunnen drinken tot ze verzadigd zijn. Verder zijn de dieren niet gedurende een periode van 5 jaar aanhoudend betrokken in proeven, maar zijn zij, bijvoorbeeld tijdens periodes van data analyse, op rust zonder vochtrestrictie.

Proefdieren moeten gehouden worden in overeenstemming met de vastgelegde verzorgings- en huisvestingsnormen. Toegang tot onbesmet drinkwater is een van deze bepalingen. Zoals aangegeven in artikel 33 van de Europese Richtlijn 2010/63/EU geldt echter ook dat van deze normen kan afgeweken worden om wetenschappelijke redenen, of redenen van dierenwelzijn of diergezondheid. Dit houdt in dat bijvoorbeeld vochtrestrictie als techniek om de dieren te motiveren om wetenschappelijke redenen gebruikt kan worden als onderdeel van een dierproef. Dit gegeven moet meegenomen worden bij de inschatting van de ernst van de proef en wordt mee in overweging genomen door de leden van de ethische commissie bij de projectbeoordeling. Zoals steeds geldt dat elke gebruiker ervoor moet zorgen dat de in dierproeven gebruikte methoden moeten worden verfijnd teneinde elke vorm van pijn, lijden, angst en blijvende schade die de proefdieren kunnen ondervinden, te voorkomen of tot het minimum te beperken.

2. In 2018 werd in het kader van een inspectie door de dienst Dierenwelzijn gemeld aan de KU Leuven dat de procedure rond het verstrekken van drinkwater kritisch geëvalueerd moest worden. Hierop volgde een regelmatig overleg tussen de KU Leuven, de ethische commissie en de dienst Dierenwelzijn wat betreft de gebruikte motivatietechniek en de mogelijke verfijningen. Dit resulteerde in twee projecten die momenteel nog lopende zijn. Enerzijds worden de effecten van een bijkomende drinkwatervoorziening op zondagen geëvalueerd. Anderzijds wordt een systeem van automatische drinkwatervoorziening ontwikkeld om een meer verfijnd regime te voorzien voor elk individueel dier.
3. Het zit vervat in de opdracht van elke onderzoeker om steeds gebruik te maken van de meest verfijnde methoden. Dit aspect komt ook regelmatig aan bod in de uitwisseling tussen de dienst en de KU Leuven. Op basis hiervan blijkt dat de onderzoekers de literatuur en andere initiatieven in hun domein wat betreft de mogelijkheden voor verdere verfijning opvolgen. Zoals hierboven aangegeven worden ook eigen initiatieven ondernomen met het oog op verdere verfijningen. De Proefdierencommissie werd hierover niet om een advies gevraagd. Wel werd het advies van de NCad (het Nederlandse Nationaal Comité advies dierproevenbeleid) over motiveren door restrictie op vraag van de dienst meegenomen als insteek voor het overleg tussen de ethische commissie en de onderzoekers.

Wat betreft het fixeren van de dieren moet nog opgemerkt worden dat dieren niet vastgebonden worden aan een stoel. Het hoofd wordt wel gefixeerd wat nodig en standaard is voor betrouwbare en stabiele metingen van neurobiologische signalen voor visuele stimuli.